

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

ÁZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DIAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint és Voigler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Voigler hirdetés közv. irodája. Weisz mér hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 5. sz.

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. ártandó.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „Gazett'a Transylvaniei” a kolozsvári tárlatról.

A kolozsvári ipar- és iparműtörténelmi tárlatról a brassói ismert passivista román lap válaszul a „Kelet” egyik közlelő vezércikkére, hosszabb közleményt hoz, melyet részint azon okból, mivel a válasza egyenesen felszólítottunk, részint a benne foglalt alaptalan ráfogások miatt nem hagyhatunk válasz nélkül. Előlegesen megismertetjük itt főbb vonásait a „G. T.” famosus cikkét:

Olvasóink — mond a nevezett lap — tudják a „Gaz.” más számaiból, hogy a kolozsvári hölgyek, részben történelmi, részben ipari kiállítást rendeztek s a jövedelmet a szegényeknek ajánlották fel. E jövedelem az első napokban naponta 300 frtot tett s ha a sorshuzás meg lesz, az egész jövedelem közzé fog tétetni, mely több ezrekre fog rugni.

A dolgok eddig a maga rendén vannak. De ki hitte volna valaha, hogy észbe jusson valakinek e kiállítás alkalmából, a román népet megszégyeníteni. Megtörtént ez is. A „Kelet” című ministeri lap 28-ik számában kikél a románok ellen s ezeket mondja: „A kiállításon egy tárgyat se lehet látni, melyet román kéz állított volna elő. Ez fáj; de jól tudjuk, hogy a románok ezzel többet ártanak maguknak, mint nekünk, stb.”

Megint azon helyzetbe jutottunk, hogy ismétlések által kell, hogy védjük reputációnkat. Olvasóink tudják jól s bizonyoságot tehetnek, mily mértékben érdeklődünk a hazai iparért s így a román iparért is; azért nem veszik rossz néven, ha az ügyhez csak hazafias és becsületbeli szempontokból szólnunk hozzá.

Mindenekelőtt kérdjük Justustól: Ki és mikor hívta meg a románokat és a román nőket Erdélyből, hogy vegyenek részt a kolozsvári kiállításon? Nevezetnek meg egyetlen egy magyar nőt, ki azt hitte volna, hogy semmit se veszít tekintélyéből, ha román szomszédnőjét s ismerőst felszólítja, hogy ő is vegyen részt valamivel a kolozsvári kiállításon. Tudunkkal senki se tette ezt. Egyébként ez ignoráláson nem csodálkozunk, bizonyos okok miatt, melyeket a jó béke kedvéért, itt elhallgatunk. Egyet azonban nem mellőzünk, a román hölgyek felett való szégyen-nélküli insultust („Kelet” 116 száma), hol az erdélyi román nők, mint a haza ellen működők vannak feltüntetve; megint a mult hóban egyetlen-egy nő ügye miatt, melyről az mondatik, hogy elment volna Don Carlossal, minden román nő, kivétel nélkül, romlottnak

nyilvánítatik. Mikor a mi román nők ily gyalázatos módon vannak ismertetve a kolozsvári, budapesti, stb. lapok férfiai által, hogy legyen bátorsága egy magyar nőnek, egy román nőhez közeledni? Sok magyar, zsidó, német nő töltötte el Plojestet s Románia fővárosát, de ki lenne az a haszontalan román férfi, ki mérésznél azt inni, hogy minden magyar, német és zsidó romlott? Láttátok tehát, hogy a lapotoknál levő férfiak hatalmas válaszfalat vontak a román és magyar nők közé; azért Justusnak is, a helyett, hogy vádolja a románokat a kiállításon való részt nem vétel miatt, kötelessége előbb bocsánatot kérni.

A mit irtunk az erdélyi iparról, azt ma is fenntartjuk.

Nem Kolozsvárt, se Brassóban, hanem az általános kiállítás alkalmával lehet az ipart egybe hasonlítani. Országunkból is mintegy 10 ezer ember volt az 1873. évi bécsi kiállításon, mindenki emlékeztetik, hogy volt Erdély s egész Magyarország képviselve.

Justus gunyt úz a románokból, hogy nekik Erdélyben nem volt iparuk, százszor megmutattuk 40 év alatt törvényekkel és decretumokkal, hogy a románoknak meg volt tiltva az ugynevezett városi professioikat üzni, sőt még ruházatuk is törvények által meg volt határozva, mint a tömlőcseben való raboknak (Forintos kalapot, posztó nadrágot ne merészlejenek viselni).

Hát a megyéken? Melyik földbirtokos túrta meg, hogy a jobbágy mesterséget tanuljon s ha túrta, melyik mester volt oly boldogtalan, hogy elfogadja? Rosszul áll Justusnak, hogy ily rosszul ismeri az ipar történelmét. Sophismákkal tér el a tárgytól. Mi erdélyi iparról beszélünk, s ő keresztül ugorva a kerítést, nemzeti iparra változtatja át a dolgot.

A románoknak tehát nem volt semmi-féle iparuk? Mint észrevettük nem lett volna esuda, hogy ők ing nélkül maradtak volna, de az így mégis másképpen áll. Az ő nemzeti kiállítások, mely 1862. július havában nyitattak meg Brassóban példát mutatott s fog még mutatni.

Még egyet és bezárjuk cikkünket, kérdezvén Justust: Melyik az összes compact székelységnek ipara, s mennyivel van ez feljebb, mint a románoké? Ők dicsekednek a csángóik részére államköltségen épített iskolával. Ennyi az egész? Hát a románok részére ki állított államköltségen iparkolát??? Várunk feleletet becsületre.

val a hanghullámokat majd összekapcsolta, majd megszakította s egyszersmind rávezette egy vasgolyót szorító sodronygyűrűre. E sodrony minden hanghullám ráhatása alatt kissé kitágult, majd meg összehúzódott, miközben a szekrénybe mondott hangokkal egészen azonos hanghullámok keletkeztek. Azonban csakis a hullámok száma vala egyenlő, míg a hang színezés különbözött s általában kis gyermekek trombitájára emlékeztetett inkább. Csakhogy meg volt jelölve azért az irány, melyen a találmányt tovább kelle tökéletesíteni.

E szerepet Amerika vállalta magára. Bell Graham tanár Massachusetts államban s Gray Eliza Chicagóban fogtak a kérdés tüzetes tanulmányozásához. Bell a „hang physiologiájá”-nak tanára Bostonban már három évvel ezelőtt három kilométernyi távolságot kísérletet tett Boston és Cambridge közt a telefon alkalmazhatóságával s kísérleteit annyira sikerültek itélő a közönség, hogy szabadalmat is kért találmányára.

Vége 1876 october 9-én nyilvánosan bemutatta a telefon alkalmazhatóságát, Boston és Cambridge között egészen érthető társalgást folytattak a meghívottak. Ekkor huszonkilenc kilométernyi távolságra terjeszték ki a huzalt Boston és Salem közt. Több rendbeli próba után sikerült f. év január 21-én már nem csupán a szavak érthetőségét, hanem a hang színező erejét is kitüntetni. Egy hölgy „az utolsó rózsát” egészen kivehetőleg énekelte el. Olyan formán hallották a tulsó állomáson, mintha 100 lépésnyi távolságban egy teremről szólott volna a dal. De nemcsak az ének, hanem taps, nevetés, különböző hangszerek játéka is tisztán kivehető vala. Ekkor a távolságot 230 kilométerre terjesztette ki Bell. Egyidejűleg jelentékenyen emeli a készülék hordképességét az a módosítás, mely szerint a villanytelepek helyett állandó delejt alkalmaztak. Az első hírlapi távbeszélés is megtörtént február 21-én, midőn Bell tanárnak találmányáról Salemben

Am a feleletet, melyet a „G. T.” vár, becsületre megadjuk s reméljük pontról-pont-ra kimutathatjuk, mennyire igaztalanul vádol és ferdit minden szavában.

A „G. T.” vádjai összegezve ezek: 1. A románokat senki sem szolgáltatta fel a kiállításra. 2. Nem szólíthatta, mert becsürelve voltak a román nők. 3. Nem is jelenhetek volna meg a kiállításon, mert a magyar törvények nem engedték, hogy a románok ipara legyen.

Térszűke miatt itt csak az első vádat illetőleg, mintha a románok nem lettek volna felszólítva a kiállításban való részvételre, figyelemztetjük a Gazettát, keressen más módot olvasói közt a fajgyűlölet szítására, mert e vád egészen légből kapott.

Két része volt a kiállításnak: a helybeli jótékony nőegylet által rendezett nőipar és a nőegylet védnöksége alatt férfiak által rendezett ipar- és iparműtörténelmi kiállítás. A nőegylet fáradhatlan nemes lelku tagjai házról-házra járták be egész Kolozsvár városát és kértek fel mindenkit, hogy vegyen részt a kiállításban vallás és nemzetiség nélkül, nem kerültek ki ők egyetlen románnak sem a házáat s úgy mint másokat, felszólították a részvételre őket is.

Az iparműtörténelmi tárlat rendező bizottságának felszólításában, különösen volt hangsúlyozva, hogy nemzetiségre való tekintet nélkül „az erdélyi” részek összes lakosságának könyörög a pártfogásáért. E felszólítást; az összes erdélyi lapok közölték, a „Kelet” háromszor is, és így nem áll, hogy a románok is nem lettek volna felszólítva. De nem csak ennyi! Elkétkintve a főispánokhoz és polgármesterekhez küldött kérelmekről, külön kérelem ment Román Miron püspökhöz és Dr. Vancea érsekhez, hogy híveit buzdítsa és szólítsa fel a részvételre; ugyancsak ő hozzájuk egy második kérdés mellett a bizottsági felszólítás nagyobb számban megküldött a román atyafiak között leendő kiosztás végett. És még ez sem volt elég! a kolozsvári és brassói iparkamara (utóbbi fordításban) nemzetiségi különbség nélkül. Erdély összes iparosainak hivatalosan megküldötte a felszólítást. A míg azonban egy Fogarassy Mihály, Nagy Péter püspökök és a mi több Teutsch, a szászok pápája, a mit nem tudunk eltek elismeréssel említeni fel, körendeleetet becsátottak ki és meghagyták közgeiknek, hogy a kiállítás érdekében munkálkodjanak, addig a román püspökök tudtukkal semmit sem cselekedtek.

tartott felolvasását közöttük a Bosztonban megjelenő „Globe”-al.

Bell készüléke lényegében egy Jamin-féle delej-patkából áll, melynek sarkaira villany-delejes sodronyt alkalmaz. A polusok általénben egy vaslemez (diaphragma) látható, mely a beszéd felfogására szolgál. Ennek működéséről maga Bell így emlékezik meg: „Ha a diaphragmát valamely emberi hang illoti: a delej sarkait körítő sodrony villanyos rezgésbe jő. Huzalok segítségével átterjed e hullámzás a tulsó állomásra, hol egy egészen hasonló készülék hoz tevékenységbe, mialatt a diaphragma közvetítésével ismét hanghullámok támadnak.” Ily módon a susogás is átvitetik, sőt a gyenge hangok általában teljesebben közölhetők, mint a kemény erős beszéd.

Gray telefonja alkalmazhatóság tekintetében nem mutat ily sokféleséget. Jóllehet hordképessége a Bell-féle felülmúlja. A kettő már alapelveiben lényeges különbséget mutat. Bell telefonja nemcsak az emberi beszédet, hanem annak hangerejét és színezetét, sőt a hangszerek játékát is táviró módjára közli, míg Gray készüléke a közvetített hangokat hozza létre, s egy messzező pianónak mondható. Jelentékenyebb eredményt Gray telefonja f. évi február 27 és március 6-án tüntetett fel. Első ízben 137 kilométernyi távolságot Chicago és Milwaukee közt néhány ismert angol dalt állítólag egészen tisztán közölt, március 6-án már jelentékenyebb távolságból (457 kilométer) ugyanilyen eredménnyel ment végbe a próba. Alapszemje a közönséges, táviróádra emlékeztet, t. i. egy vas delejesítésén e delejtetésén nyugszik.

Angolországban Varley Cromwel foglalkozott a telefon eszméjével, sőt a lefolyt nyáron Queen színházában concertet is rendezett. Rendszerre egy dobforma condensatorban különbözik, melyet az elfogadó állomáson a hang erősítése céljából he-

Láthatja ebből a „Gazet”-a, ha ugyan szokása volna, ilyesmit látni, hogy alaptalanul vádaskodik, vagy a mit ő istud, szándékosan szítja a fajgyűlöletet.

Nem a kiállítási bizottság volt a hibás abban, hogy a románok nem vettek részt a kiállításon, hanem azon esztelen gyűlölet, mely a románokkal lépveai győzelmeket ünnepeket, passivitást mondat ki velők a képviselőválasztásokban s a passivitást áttérrel a politikáról a társadalmi térre is. Justus.

— A képviselőház Decz. 24-én egy órákor rövid ülést tartott, melyben az 1878-ik évben kiállítandó ünnecznutalek megajánlásáról, a kiegyezési provisoriumról, az 1878-ik év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról és végre Nagy-Britanniával kötött kereskedelmi szerződés hatályának meghosszabbításáról szóló szentesített törvények hihirdetettek. Ezen czélból a főrandiház is tartott 1/2-kor ülést.

— A szászok szeretetreméltósága. A szász egyetem szervezési szabályzata körül kitört konfliktusról több alkalommal volt lapunkban szó. Tudvalevőleg a miniszter követelte az egyetemről, hogy szabályrendeleteit úgy alakítsa át, hogy azt a feügylettel megbízott kormány a közügy érdekében szükségessé lássa. E követelt módosítások közt volt az is, hogy az egyetemelnökének (a szebenmegyei főispánnak) sürgős esetekben joza legyen utolagos felelősség terhe mellett szabályszertől való előleges felhatalmazás nélkül is utalványozni az egyetem vagyonából. Ez ellen a szász urak most a bécsi sajtóban kezdtek háborút s a „Deutsche Zeitung” egy szebeni levele most analogiát von a szász nemzeti egyetem vagyonára s az alakítandó osztrák-magyar bank vagyonára közt s azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy Tisza az alkormányzók kinevezését csak azért követeli a bécsiektől, hogy a bank vagyonával „ép oly könnyedén bábassék, mint bábik főispánja utján a szász egyetem vagyonával.” Hogy a szász bornirtság, írja a „Hon”, ily analogiákon fundálódik, azon nem csodálkozunk; de hogy valamire való bécsi lap ily sült számárságnak tért nyit, az már mégis esodálatos jele az időknek.

A HÁBORU.

Orosz részről egy új terven törik a fejüket és pedig olyanon, melyet monarchiának jó szemmel nem nézhet. Mint Bécsből jelentik, Gorcsakov és Riszties egy identikus jegyzékben megke-

lyez el. Sokkal bonyolultabb a kiindulási állomás berendezése. Itt egy sor hangvilla foglal helyet s mindenkor villanydelej áramlik, melyek folyvást hangzanak, valamig az áram rájuk hat. A villák zárása és kinyílása azonban inkább egy második kiválóan villanyos áramlat létrehozására szolgál, mely áramlat a condensátorral érintkező indító készülék tevékenységét van hivatra felbresztetni. Együtt e hangvillák felette zűrzaváros hangot adnak, csakhogy mindenki csak akkor jó hangzásba, mikor egy billentyű lenyomása által köztes a telep közt levő áramot bezártuk. Ilyenkor aztán megfelelő hang keletkezik. Az egész készülék szerkezete és használata valamely zongorára emlékeztet. A Queens színházában levő készülék 1 1/2 octava terjedelmű (alsó C-től vonal feletti g-ig) s 12 hangvillából áll. Működése azonban a „Times” tudósított legkevesebb se ragadta el. Szerint a egyes hangok sikerültek, de a legtöbb olyan be nyomást tett, mintha a hangszer nem lett volna jól hangolva. Nem is köt nagy reményeket hozzá s egyedüli eredménynek a hang továbbítását tekint i készüléknek.

Németországban october végén tették az első kísérletet egy Bell-féle telephonnal. A táviró igazgatóság palotájában végrehajtott próba felül minden várakozást. Ekkor Berlin és Brandenburg (68 kilométer), majd Berlin-Magdeburg közt (150 kilométer) próbálták meg. Majd Berliu-Kiel közt a földalatti huzalon eszközltek kísérletet, mikor Kirchhoff, Dubois Raymond és más elsőrangú tekintélyek is elismerésüket nyilvánították. A távirádák főigazgatója e fényes eredmények után hivatalosan rögtön használatba is vette a telephont. Ezzel rendelkezik alárendeltjeinek. Kilátások vannak arra is, hogy közelebből több vidéki postaiállomást hoznak telephoni összeköttetésbe Berlinnel.

Semmi kétség, hogy már az idáig elért eredmények alapján nagy jövő vár a telephonna.

resték Andrássy grófot, kérdezvén tőle, hogy mit szólna ahhoz, ha a szerb csapatok kivernék a törököket Ada-Kaléből (Uj-Orsovából), mert a török erdő igen alkalmatlan az oláh-szerb hadiopeparatióknak. Andrássy gr. a bécsi jelentés szerint, azt felelte, hogy Ausztria-Magyarország nem tehet ugyan kifogást az ellen, hogy a törökök Ada-Kaléből elűzessenek, de azt már nem fogja eltérni, hogy mások occupálják a nevezett erősséget.

Hasonértelmű sürgönyt közöl Orsováról a „Daily Tel.” kifejezést adva azon reménynek, hogy monarchiának nem fogja eltérni Ada-Kalé bombáztatását sem a szerbek, sem az oroszok, sem az oláhok részéről.

Hogy miben áll ezen újabb incidens, nem tudjuk, csak azt tudjuk, hogy monarchiának semmi szín alatt sem engedheti meg, hogy a háborút bárki is oly közvetlenül közel hozza határainkhoz. Máris megmérhetetlen nagy concessió volt monarchiánktól, hogy megengedte történelmi a történeteket. De azt, hogy rácz, oláh vagy muszka közvetlenül határainkál gyujtsa meg a háboru üszkét, azt nem tűrhetjük, s feltesszük Andrássy grófot, hogy ő is így gondolkozik.

Zimonyból jelentik egyébiránt a „P. L.”-nak, hogy Tottleben orosz tábornok Orsovába érkezett, mit szintén ez ügygel hoznak kapcsolatba. Az orosz tábornok, ha ugyan igaz, hogy Orsovára érkezett, hihetőleg személyesen akar meggyőződni a felől, hogy ha csakugyan oly veszélyes-e Ada-Kalé török kézben a szerb csapatok háta mögött? Egy sürgöny azt is jelenti, hogy Kriszties, volt konstantinápolyi szerb ügyvivő Bécsben időzik. Aligha nem ő is ez ügyben van ott.

Az utóbbi napokban sok szó volt arról, hogy Franciaország az új kormány alatt erőlyes külügyi actiót fog megkezdeni, és pedig a keleti kérdésben. Ezzel ellenkezőleg a berlini „Deutsches Mont.”-nak jelentik Párisból, hogy Waddington, az új francia külügyér, visszautasította az angol részről tett ama kísérleteket, melyek célja volt Franciaországot a keleti politikában közös eljárásra bírni. A francia külügyér azt felelte az angol kísérletekre, hogy Franciaország megmarad előbbi tartózkodása mellett.

A Dardanellák szabadabb tétele.

A „Times” megerősíti a jelentést, hogy a szultán szabadnak nyilatkoztatja a Dardanellákat, ha Anglia nem fogja ellenezni. A török kabinet osztja ezt a nézetet. Layard állítólag buzdítja a szultánt, hogy inkább folytassa a háborút, mintsem megengedje a Dardanellákon való szabad átjárást, mert Anglia végtére is segítséget ad.

Már azon körülménynél fogva is nagy elterjedésre számíthat, mert nem igényel villanytelepet. Hivatalokban és magánházakban egyaránt megbeesülhetetlen közvetítő lesz. Olyan országokban pedig, mint pldul Svájcra, a hol igen mérsékelt di-jért egy huzalt; óraszámára használatba: minden indiserát beavatkozás kizárásával társaloghatunk ügyfeleinkkel. Egyszerűen felhívjuk a tulsó állomás távirda helyiségébe s azután egész kényelemmel közölhetjük gondolatainkat.

Gyakorlati alkalmazhatósága be lévén igazolva, szinte látjuk már a lapok eredeti telephoni híreit parlamenti ülésekről, csatlókról. Az üzletember nem lesz kénytelen hivatalnokok diszcretiójára bizni sokszor nagybecsű közleményeit. A szerelmeselek nem aggódnak majd szívok titkait tovaszállító leveleik sorsa miatt, hanem egymás fülebe susogják a messzi távolságból is forró érzelmeiket. A rendőr zsebében hordva készülékeit: szolgálati állomásáról a nagyobb assistentiát igénylő kihágásokat, merényleteket minden feltűnés nélkül bejelenti a központba. Mennyi édes titok, rejtejték kerüli így el a nyilvánosság leskelődő figyelmét.

Amerikában már nem is tartozik a ritkaságok közé a telephoni használata. New-York magán házaiban, üzleti helyiségeiben rendes házi kellekké nőtte [ki magát]. A tüzoltók még épen ezzel közlik vészjelzéseiket.

Ilyen eredmények után valóban nehéz kétkedni a telephoni jövőjében. Nálunk is mind több híve akad s Budapestről, Bécsből olcsó pénzben megszerezheti bárki az ujkor eme csodáját. Valóban annak kell neveznünk, oly meglepő eredménye ez az ember kutató elméjének. De ez még csak kezdet; mi vé nöheti ki azonban magát, ha figyelembe vesszük: hogy a távirda és vasut körül az utóbbi néhány év alatt mily rohamos újítások jöttek létre!

Téglás Gábor.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A telephon.

Századunk egyszerű találmánya: a villanyos táviró felélem versenytársra akadt egy új készülékben, mely nemcsak gondolataink néma tolmácsul ígérkezik, hanem az accentisált beszéd közvetítése által van hivatra korunk forgalmi élnétségét elősegíteni.

Mult november hó 28-án Takács János távirdaigazgató s több szakember jelenlétében nálunk szintén kiállotta a hivatalos próbát s találmány, s mostani szerkezetében is nagyjelentőségű vívmányának bizonyult az be. Azóta több vidéki városban: így Kolozsvárt, Székesfejváron, Aradon, Nszebennben tettek vele kísérletet s mindenütt kinyerte a jelenlők közölsimérését. Ezt megelőzőleg azonban a külföld tudományos körei is elismeréssel fogadták az emberi elme emez újabb termékét, minőlfogva nem lesz tán érdektelen a telephoni keletkezése történetével bővebben megismerkedni.

Közönségesen tudva van, hogy a hang nem egyéb, mint a levegőnek rezgő mozgása. Ha tehát sikerül valamely ponton egészen olyan egymásutánban hanghullámokat létrehozni, minőben egy másik hely hanghullámjai keletkeztek, akkor mindkét ponton egyenlő hang támad. A physica emez alaptörvényét már 1861-ben értékesíté Reiss Fülöp majnamenti Frankfurtban készített telephoni-jával. Ez egy kis szekrényből állott, melyben húr volt oly módon kifeszítve, hogy a szekrénybe irányzott beszéd rezgésbe hozta. A hurra meg egy platin lemezt alkalmazott, mely ide oda hajlásá-

Hóviharok Bulgáriában és Romániában.

Mint a „Timesnek“ Bukarestből jelentik, e hó 18-ik óta Bulgáriában és Romániában borzasztó hóvihar dühög. Jától tartanak, hogy az utban levő török foglyok és az azokat kísérő orosz katonák közül száz meg száz ember veszett oda. Bukarestből nem messze 90 ló és 29 katoná fagyott meg.

Ugyanezen lapnak jelentik Konstantinápolyból: Szulejmán megérkezése megerősítette a háborus pártot. Szulejmán pasa a végsőig való ellenállást ajánlja, miben a nagyvezír támogatja.

Szistovából jelentik a „Pressé“-nek december 13-ikáról: Szoboleff 16. gyaloghadosztályt megszállotta a Traján-szorost. Az oroszok által megszállott összes balkáni átjárókon az ott emelt erődökben az orosz hadsereg elönmúlása után kisebb helyőrségeket hagyának.

Erzerum körüljárólása.

Erzerum körül is tornyosulnak a förgőteges felhők. A török forrásból érkező sürgönyök alig hagynak fenn kétséget az iránt, hogy az ázsiai harcok végső menedékponjtát is — dacára hónapok és évtizedeknek — nemsokára körüljárja az orosz ércgyűrű. De Muktár pasa bizalmat helyez posztójába, s a végdöntést, már csak a roppant nehézségek miatt is, melyekkel az orosz hadaknak küzdeniök kell, koránt sincs még az utóbbiak kezében.

Tanügyi jelentés.

Felolvasott a beszerce-naszódmezei közig. bizottság 1877. decz. 6-án tartott ülésében.

(Folytatás.)

Tanügyi állapotok: 1. Az evang. egyház iskoláiban:

A megye evang. iskolái kimagaslanak a többiek felett, habárjésekbenek a képesítetlen tanító. Az evangélikusok között egyetlen gyermek sincs 6—15 évig, a ki, ha csak nem nyomorék, ne járna iskolába s ebben az országban rész a művelt papság érdeme, kik a tanítókra nem csak pusztán felügyelnek, hanem legtöbb helyen ők magok tanítanak az ismételt iskolában.

Tantervük Vollzugsvorschrift elűt a n. m. vallás és közoktatási m. kir. ministerium által kibocsátott tantervtől, a mennyiben náluk 6—15 évig tehát 9 egész évig járnak a fiú és leány gyermekek a mindennapi iskola 5 osztályában u. m. az I-ső osztályban 1 évig, egy osztályban, heti órá szám 24; a II-ik osztályba két évig, 2—3 év 2—3-ik osztály, heti órászám 24; a III-ik osztályba 4—5 év 4—5-ik osztály, heti órászám 30; a IV-ik osztályba 6—7 év 6—7-ik osztály heti órászám 30; az V-ik osztályba 8—9 év 8—9-ik osztály heti órászám 26. Ekkor a tanulóknak confirmálnak, a leány gyermekek többé nem járnak iskolába, de a fiatal legények 16—19 éves korukig látogatják az iskolát még a téli hónapokban, melyben már rendszeren a lelkészek tanítanak. A nyári iskolázásra a reggeli 6—8 órákat használják, hogy azután a nagyobb gyermekek a mezői munkánál a szülőknek segítségül lehessenek.

Tantervükben a törvény által előszabott tantárgyak, sőt az 4-ik, 5-ik évben 6—7. 8—9-ik osztályban az állam nyelve is fel van véve, de a tanítók nem bírják a magyar nyelvet, az összes evang. német tantervű népiskolák közül meggyőzően csak is a Beszerce városi 6 osztályos leány iskola 4. 5. 6. osztályában adatik elő egy év óta a magyar nyelv. Szélyk evang. magyar közép 2 osztályos népiskolájában a tannyelv a magyar.

Különcsúlyt fektetnek az anyanyelvnek az olvasó könyvek alapján gyakorlati oktatására, sőt a többi tantárgyakat is az olvasó könyv alapján csoportosítják s így szerfelett sok kézikönyvet nem terhelik a tanulókat. A tanterv falunk téli és nyári félévekre osztják, a legnagyobb munka időben 10—12 napi szünetet adnak, de úgy, hogy a 8 havi tanidőt pontosan megtartják. A kérésre igen kevés kivétellel nagy gondot fordítanak s ebben is a lelkészek járnak jó példával. Nagy hiányok volt eddig az, hogy az iskoláknak nem voltak karteik, csak falkolák, melyekből a nemestett oltványokat eladták. Intézkedést s intézkedni fogok e f. évben, hogy mindenik népiskolának legyen külön gyűjteménye kartei iskolaalap előállítására.

Leginkább el van hanyagolva az evangélikusoknál a tornászati és női kézimunkák tanítása. A tornászati elhanyagolásának oka ama még a lelkészeknél is uralkodó előítélet, hogy a nép gyermekei mint mezei munkások elegendő testi mozgásban részesülnek. A kolozsvári 1877. évi nyári tornapóttanfolyamra egyetlen evang. tanító sem ajánkozott. Égető szükség lenne itt helyben tornapóttanfolyamot rendezni az evang. tanítók számára s erre fel is fogom hívni az egyház hatóság figyelmét.

A tanítók aránylag tisztességesen 250—600 forint vannak fizetve, de a tanító lakok nálunk is sok helyen igen sok kívánni való hagynak fenn. Iskolai töképezési alapításában Jaad, Vinda, Sz. Szentgyörgy tűnnek ki. A jaadi iskolai alap 14 ezer, a vindai 13 ezer, a sz. szentgyörgyi 6000 forint. Iskolai takarékpénztár sehol sincs életbe léptetve.

Tanügyi állapotok 2. a gör. kath. egyház népi iskoláiban:

A gör. kath. népiskolák norma, trivial és elemi népiskola néven fordulnak elő.

a) Négy osztályos norma iskola van: Naszodon és Monolon.

b) Két osztályos trivial iskola van: Telosen és Zágán.

c) Elemi iskola van minden községben, de minthogy a norma és trivial iskolák több község jövedelméből tartják fenn, az elemi iskolák nem felelnek meg mindenütt a törvény kelleinek. A norma- és trivial iskolák nagyobbára csak azon községek tanulóit látogatják, melyekben az illető iskolák vannak, az iskola fenntartására adózó szomszéd községek pedig csak a terhet hordozzák, de az iskolát igénybe nem veszik.

A népnevelés érdekében igen átvés lenne a norma és trivial iskolákat a helybeli iskolákkal egybeolvasztani és így minden községnek alkalmat nyújtani, hogy saját jövedelmét saját népiskolájára emelésére fordíthassa.

A gr. kath. norma, trivial és elemi népiskolák tanterve „Planu de invetiamentu“ 1018—1877. felől a törvényszabta tantárgyakat, a mindennapi iskolát hat osztályosnak jelöli, csak az a sajnos, hogy e czél szerű tanterv még egy iskolában sincs keresztülvie. Három osztályos iskolák vannak, ott a gyerekek alig hogy megtanul olvasni, azonnal a norma avagy a trivialba vétetik fel: így községekben tehát az elemi népiskola alig I—II osztályos. Azonban a hol nincs is norma és trivial iskola, ott sem emelkedett három osztályos magasabbra az osztályok száma. A tanterv a hat osztályt 3. osztályba csoportosítja. A heti órák száma 30.

(Folyt. köv.)

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kolozs megye törvényhatósági bizottsága

Főispán Eszterházy Kálmán gr. ur ő mtsága elnöke alatt f. hó 22-én d. e. tartotta folytatógazos ülést.

Az ülés megnyitása után a tanácskozási ügyrend értelmében Trombitás Ananias bizottsági tag intéz kérdést a megye alispánjához, melynek bevezetésében szépen sorolja fel a hazánkban történt tanügyi mozzanatok, s szépen emlékeztet meg volt vallás és közoktatásiügyi minister boldogult br. Eszterházy Józsefről, ki a hazai nevelésnek egy egészen új irányt adott, s felsorolván az általa alkotott közoktatási törvény intencióit, áttér arra, hogy a törvény a néptanítók léteit nyugdíj alapok alkotta által is biztosítani kívánta, azonban csak akkor rendeli az illető néptanítóknak az országos nyugdíj alapoz való kötelező járulást, ha az illető felekezet nyugdíjalapot már nem létesített volna, miután azonban tudomása van arról, hogy a gör. kel. egyház néptanítóit nyugdíjazásáról, egy nyugdíjalap létesítése által a törvényben kijelölt idő alatt gondoskodott, s miután tudomása van arról, hogy ennek dacára az o. gy. monostori g. kel. felekezeti néptanítóit mind a felekezeti mind az országos nyugdíj alap részére a hozzájárulási díjak végrehajtás útján szedettek be: kéri tehát, hogy van-e erről tudomása az alispánnak és ha van minő intézkedéseket tett vagy szándékozik tenni ezen nehézség elhárítására? Gyarmathy Miklós alispán válaszában legelőbb elismerést fejezi ki, hogy kérdést intéző a teendő kérdésről előre értesítette, s így azon helyzethez lehet, hogy azonnal megadhatta felvilágosítását: tudomása van a felhozott esetről, sőt a végrehajtást ő rendelte el, később azonban midőn tudomására jött, hogy mind az egyházi, mind pedig a felekezeti nyugdíjalap javára felhajtani szándékolta a hozzájárulási díj, annak végrehajtását felfüggesztette, s feliratot intézett a vallás és közoktatásiügyi minister ur ő mtságához az iránt, hogy az illető egyházközségek névjegyzéke, melyek a felekezeti néptanítóit nyugdíjalapot önmaguk tartják fenn, megküldessék, mi azonban mind ez ideig nem történt meg, s megígérvén, hogy ismételt felterjesztést fog e tárgyban tenni: a közgyűlés az interpellatio felett, interpelláló teljes megnyugvásával, napi rendre tért.

Következett az árvászéki elnök Mosa Sámuel jelentése, miből megemlítenek tartjuk, hogy a folyó évben decz. 14-ig az árvászékihez bejött összesen 4758 drb, mely ugyanazon időig mind ellátott. Ülésben tárgyalott 1983. Ezekből gyámnevezési volt 277, gyámférs kinevezési 281, gondnok kinevezési 21, cselekvényi gondnok kinevezési 5. Számadás beadott 462, ebből elfogadott 417. Hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv jóváhagyott 292, nem fogadott el 27. Perelhatási engedély adatott 26. Fellebbezés volt 1. Kölesön engedély adatott 10. Fekvéség eladására engedély adatott 51, számadása felhívási perre való megbízás adatott 1, korengedély általi nagykorúsítás történt 2. Férjhez menetelre engedély adatott 1, megtagadott 1.

Pénztári állás: Az egész éven át bejött a gyámpénztárba kész pénzben 136587 forint 8 kr, takarékpénztári könyvekben 89627 forint 80 kr, urbéri államkötvényben 6950 forint, magán kötvényekben 49,300 forint, bekebelezés alatt áll 17000 forint, ékszerekben 3400 forint, kezelési pénz 202 forint 60 kr, összesen 286,067 forint 48 kr, a pénztárban van: készpénzben 107 forint 90¹/₂ kr, ezüst pénz-

ben 58 forint 72¹/₂ kr, 139 drb. takarékpénztári könyvben 70361 forint 8¹/₂ kr, urbéri kötvényben 15950 forint, részvényekben 500 forint, magán okmányokban 72950 forint.

Ez évben árvaságra jutott családok száma 366, az árvák száma pedig 794. gondnokolt van 12. Arvaszéki elnök végül felkéri a törvényhatósági bizottságot, hogy „miután az árvászéki ügyvitel tárgyában kibocsátott új szabályrendelet szerint igen sok irodai teendő várakozik az árvászékre, még egy irnok rendszeresítését határozza el: mire tekintettel arra, hogy egy irnok állomás rendszeresítéséhez belügyminister ur ő mtságának beleegyezése alig lenne kinyerhető, egy díj-nok felvétele határozatott el.

Dr. Nagy József által nagy részletességgel és szakavatottsággal összeállított egészségügyi jelentésből térszűke miatt, csak az abban felsorolt adatokra szorítkozunk:

Dyphteritis eset volt a lefolyt évben a megye területén összesen 29 községben 454 eset ebből felüldült 234, elhalt 220, a mi, ha tekintetbe vesszük, hogy a múlt évben 115 községben 672 eset fordult elő, a miből halállal végződött 466 s felüldült 203, aránylag kevésnek mondható s különösen a felüldülési esetek igen kedvező számot mutatnak, mert míg a múlt évben e környében a halálozások 70%-ot tettek ki, addig a folyó évben már csak 40%-ot tettek, a mi leginkább a környosi intézmény életbeléptetésének köszönhető.

Halálozás ez év lefolyt 3 negyedében történt a megye területén összesen 4067, ebből 2063 fi és 2004 nő, nem orvosoltatott 2763, ebből 1345 hét éven alól, és 1418 hét éven felül, megjegyezni kívánjuk, hogy a halálozási arány a m. örményesi járásban és Teke városában volt legkedvezőbb. Előbbiben elhalt 150. utóbbiban pedig csak 40 egyén. Legkedvezőtlenebb volt a gyulai járásban, hol elhalt 615 egyén. Beoltottak ez év folytatán összesen 6066 egyén, ebből 3178 fi és 2888 nő, megfogant 5766, az oltási díj tesz 605 forint 43 krt.

A mocsai — egyetlen megyei — kórházban ápolgatott 88 beteg, 45 fi és 43 nő, meggyógyult 73, elhalt 2, ápolás alatt maradt 13.

A központi fegyverek közt ragályos betegségek nem fordultak elő.

In cze Kálmán megyei mérnök jelentése szerint az uti személyzet állott a folyó évben 1 kerületi utbiztos, 12 utbiztos (az egyes vonalokon), 10 utkaparó és 10 utpandurból, nem számítva azon tisztelőbeli főtisztosokat, kik szíves készségek által a munkálatok végrehajtását tetemesen megkönnyítették.

A közmunka alap pénzforgalma következő volt: Bevétel ekek. Valódiak: közmunka váltáság pénz 33958 forint 36¹/₂ kr, különbözle bevételek: 310 forint 76 kr, valódi bevételek főösszege 34269 forint 12¹/₂ kr, átfutók: visszatérített előlegek 1199 forint, felvett előlegek 4000 forint. A bevételek főösszege 39468 forint 12¹/₂ kr. Kiadások. Kezelés utbiztosok fizetése 2635 forint, iroda szükségletek 65 forint 70 kr. Elméleti díjak és fuvaroköltségek 528 forint 10 kr, szertárbérek: 10 forint, különféle kiadások 133 forint 7 kr, kezelési kiadások összege 3871 forint 87 kr, fenntartás: utkaparók és más al-alsobrendű utizményzet illetményei 1911 forint 60 kr. Fedanyag előállítás és kavicshányás bérek 11343 forint 10 kr. Hidak építése és javítása 10031 forint 50 kr. Utépítési sverek és eszközök beszerzése 29 forint 55 kr. fenntartási kiadások összege 23315 forint 75 kr. A valódi kiadások főösszege 26687 forint 62 kr. Átfutó kiadások: visszatérítés mellett adott előlegek 53 forint, visszatérített előlegek 4000 forint, összesen 4053 forint. A kiadások főösszege 30730 forint 62 kr, megyei mérnök jelentésének tudomásul vétele után főispán ő mtsága megemlékezőn megyei mérnök eddigi munkásságáról, reményét fejezte ki — a jelen voltak általános éljenzése közt — hogy bárha a megyei mérnöki állomás meg is szűnt: munkásságával a jövőben is találkozni fogunk. Ugy hisszük, ebből azt kelle értenünk, hogy Ince Kálmánnak, a ki megyei mérnöki minőségben kiváló ismereteinek és szakértelmének anyanyiszor mutatta tanujelét, a megyei állam-építészeti hivatalhoz leendő kinevezetése kilátásban van, s ha így van: öszintén gratulálunk!

A megyei mérnöki jelentés kapcsán alispán felhatalmaztatott, hogy a tavasz megnyitásával a már megállapított utvonalonok a munkálatokat megkezdhesse.

A Trucza Endre aljegyző által felolvasott állategészségügyi jelentés szerint, a hasznos házi állatok egészségi állapota az év folytán elég kedvező volt.

Ezután egy pár szentesített törvénycikk bejelentése után következett a különböző bizottságok megalakítása.

És pedig, miután főispán ő mtsága az ajánlat tétellel felkérte, általános felkiáltással megválasztattak:

I. A statistikai bizottságba Lészay Ferencz, br. Jósika Samu, dr. Berde Áron, Szabó József, Sárkány Ferencz, Finály Henrik, dr. Vályi Gábor, Velics Károly, Vörös Sándor, Kövály László, Pap Gábor.

II. A földmérés bizottságba elnököl megválasztattak a Kolozsvár-b. hunyadi kerületbe gr. Bethlen Sándor, a tekeibe dr. Wermescher Gyula, főispán ő mtsága által pedig becsülők kinevezettek: a kolozsvár-b. hunyadi állási kerületbe Szabó Gyula, Velics Károly, Gothárd Zsigmond,

állatorvosul kirendeltetett: B. Hunyadra Zecsa Nándor, Kolozsvárra Weinhold Tivadar, a tekei állatási kerületbe becsülők kinevezettek: Simon Albert, Eperjesi Gábor, Herczeg Mihály, állatorvosul kirendeltetett Nagy András.

III. A jegyző-szigorló bizottságba megválasztattak Bónis István, Szabó József, Hory Béla, Dörgő László, dr. Isacu Aurél, Mosa Samu, Petrány János, Csákány László rendes és Gyarmathy Mózsa, Hosszú Teophil, Trucza Endre és Sárkány Ferencz póttagokul. E tárgygyal kapcsolatosan indítvány tétetett az iránt, hogy miután többször tapasztaltott, hogy a szigorló bizottság által adott képesítési oklevéllel ellátott jegyzők erkölcsi magukviselése nem megfelelő, jövőre a jelöltek előéletüket tanúsító okmányokkal is szerelők fel folyamodványait csak azon esetben bocsátásának szigorlatra, ha erkölcsi magukviselüket kellőn igazolni tudják, melyindítvány azon módosítással fogadtatott el, hogy miután a szigorló bizottság csak a jelölt elméleti és gyakorlati képességének megvizsgálására szorítkozhatik: az erkölcsi képesség igazolása töle akkor követeltessék, midőn meg kívánja magát választatni; tehát kijelölő választmányok által. Ezután következtek a többi választások.

IV. A közegészségügyi bizottságba megválasztattak: P. Horváth Kálmán, Korbuly Bogdán, Velics Károly, Duha Imre, Gál Albert, Hosszú János, Ehard Rudolf, Muresán János, Szabó Gyula, Matskási Péter, Keresztes Sándor, Simai Lukács, Trombitás Ananias, Pap Gábor, Rozenberger Bernát, Ferecz Lajos, Majthényi Sándor, Nemesin Mihály, Bartha Ferencz.

V. Az egészségügyi bizottságba megválasztattak: a központon: Birró Pál, Zeyk Daniel, Sárkány Ferencz, Petrány János rendes és Matskási Péter, Pap Gábor póttagoknak. A b. hunyadi járásba Szabó Gyula, az almási járásba Lészay Ferencz és a gyulai járásba Szabó József.

VI. Az árvászek üléseiben részvételre törvény 178 §-a alapján kiküldettek: Szabó József, br. Jósika Samu, br. Bánffy Ernő, Pál Gyula, ifj. Zeyk Károly, Berde Béla, Hosszú Teophil, Sárkány Ferencz, Ugron György, Zeyk Daniel, Pap Gábor és Duha Imre.

VII. A hidalmási cat. becsöl. járásba az elhalt Boér Bólint helyett rendes tagul megválasztott Császár Samu.

VIII. Tiszti ügyési helyettesül a közigazgatási bizottságba megválasztott Somodi István, rendes tag.

IX. Az adó felszámolási bizottságba rendes tagul Sárkány Ferencz, póttagul Hosszú Teophil választott meg.

X. Az állandó lötenyesztési bizottságba elnököl br. Bánffy Ernő, alelnökül Szabó József, tagokul Szabó Gyula, Keresztes Sándor, br. Veszselényi Ferencz, Szacsavay Sándor, br. Bánffy Ádám, br. Bánffy Albert, Gál Gyula, Duha Imre, Nagy József, Hosszú Teophil Sikó Lajos és Czobal Albert választattak meg.

XI. Az állandó választmányba egy hiányzó helyre póttagul Dörgő Albert választott meg.

A választások lejárta után főjegyző jelentést tett a megyei hivatalos lapról, mely szerint a lap kiállítása, mint a legutányosabb ajánlattevők, a Gáman János örökösei nyomdájának adatott.

A lap vezetésével valamint a kiadói teendők vitelével Bónis István és Hory Béla bizattak meg, kiknek tiszteletdíj, ha a lap jövedelme többet tenne, 400 forint, ha pedig ennél kevesebb volna be, az egész összeg ajánlatott fel.

A törvényhatósági átiratok során Veszprém megyében a török ügyet fegyverrel segíteni készült szegény testvéreink ügyében kelt átirata, mint talhaladott állapot tudásul vétetett, a közséi ügyek között felmentjük, hogy Teke rend. tan. városban egy árvászéki állomás rendszeresített évi 600 forint fizetéssel.

Hogy már is igen terjedelmessé vált közleményünk melőbb bezárhassuk, áttérünk az indítványokra: Br. Jósika indítványára elhatározott, hogy az iskolába betegség miatt nem járázó tankötelesek részére a közséi orvos 10 krt-ért tartozik az orvosi bizonyítványt kiállítani, a vagyonatlanoknak pedig ingyen, továbbá a beteglőgatos díjaknak szerződészerű megállapodásra a közegészségügyi törvény értelmében a községek felhivatnak. Bónis István főjegyző indítványára az Apahida Szász-Régeni államot további kiegészítésére a n. m. közm. és közl. miniszter ur által előirányzott, de a pénzügyi bizottság által törölt 50,000 forint felvétele iránt a képviselőhához felirat intéztetett, melynek egy példánya a szomszédos törvényhatóságoknak nem különben a közm. és közl. miniszter urnak is megküldetni határozatott.

Gyarmathy Miklós alispán indítványára a nyilvános betegpótlási alap fenntartására 1/2 %-os pótdó vettetett ki, minden egyenes államadó forint után.

A szolgabírói irodák átadása által követelt átmeneti intézkedések megtételére főispán ő mtsága kéréselt fel.

Végül főispán ő mtságának indítványára kimondott, hogy azon esetben, ha a méltóságos gróf Bánffy Béla ur által cabszteri ügyben tett indítványának alapja időközben elenyészettnek: az elhatározott felirat ne tarjesszessék fel.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Szabó József,

Velics Károly, Petrány János és Trombitás Ananias személyekben bizottság küldetvén ki: az első főispán ő mtságának életetése mellett bezaratott — s.

Jogi rovat.

— Képviselő választási dűntvények.

A Curiai bíróság múlt heti üléséből, melyben Majláth György, országbíró elnöke alatt Babos Kálmán semmítősz. s Balázs Antal, Szentgyörgyi Imre legf. ítélőszéki bírák referáltak, a Szokolay által szerkesztett „Törvényzéki Csarnok“ legújabb száma után — következő érdekese elvi jelentőségű határozatokat közöljük:

17. A Curia csak az összeírás alkalmával a névjegyzékből kihagyott választók, vagy érdeklődő mások által beadott felszólalás következtében hozott központi választmány határozatainak földvizsgálatára levén hivatta, — határozata tárgyul nem szolgálhat azon eset, midőn a választói jogosult a névjegyzékből tévedésből kimaradt, de sem felszólalás nem használtatott, sem a központi választmány e kérdésben nem határozott.

18. A választói jogosultság meg nem tagadható azoktól, kik nem kifogásolt kinevezési okirattal igazoltak, mikép a tanítói állomásra törvényszerűen kinevezettek.

19. Azon esetre vonatkozólag, midőn a választók adóhátralékban levén, választói jogosultságuk igazolásul a törvényhatósági küldöttség által engedélyezett fizetési halasztásra hivatkoznak: a curiai bíróság vizsgálata tárgyul nem szolgálhat az vajjon az adóhátralék, tekintettel az 1876 XV. t. cz. 37. §-ra helyesen vitetett-e át az 1877. adókönyvecskébe, — itt a választói jogosultság megállapításánál csak az jöhetvén tekintetbe, hogy az adókönyv 1876. évről mennyi hátralékot mutat fel, és az 1877. apr. 15 ig lefizetett-e?

20. Azon kötelezettség alól, hogy a választói jogosultság érvényesítésére az egyes adónak törvényes időbeni lefizetése megtörténjék — kivételnek csak akkor van helye, ha igazolatik, mikép az illetőt, kire adó nem vettetett ki, a választói jog tekintet nélkül a jövedelemre, más alapon megilleti.

21. A névjegyzékbe lett felvétel, adóhátralék alapján egy 3-ik által felszólalás útján megtámadtatván, ezen adóhátralékban léte bizonyításának kötelezettsége a felszólalót terheli.

22. A választói névjegyzékből ki nem törölhetők, kik az adótabellákban mint adózók egyenként nincsenek ugyan bevezetve, de mint városi tisztviselőknek adójuk hivatalból vonatik a fizetésükből.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. decz. 27.

— Ö elsőge decz. hó 19-én Bécsben kelt legfőbb elhatározásával, 1878 évi jan. 1-től számítandó ranggal a m. kir. honvédségnek legkegyelmesebben kinevezni mltóztatott: I. a tetteles állományban: (örnagyi jellegű) törzserorvosok: dr. Gálfi Endre volt honvéd törzserorvos, a 6-ik honvéd ker. parancsnokság törzshez való beosztással, I. oszt. ezred orvosokká: dr. Szabó Vazul és dr. Gajzágó Joachim II-od oszt. honvéderorvosokká; II-od oszt. ezredorvosokká: dr. Staud Kálmán, dr. Feuer Nánán s dr. Hock József orvos és sebész tudorok; II. a szabadsággal állományban: II. oszt. ezredorvosokká: dr. Spányi József s dr. Antal Géza honvéderorvosokat.

— A magyar királyi igazságügyminister Treisk Károly nagyenyedti kir. járásbíróági segédekönnyvezetőt a szász-sebesi kir. járásbíróshoz aljegyzővé; díjakba Bregány György nagyszebeni kir. tszéki tőlvokot ugyancsak a nagy-szebeni törvényszékhez irnokká nevezte ki. Krasznai Béla helybeni kir. járásbíróági segédekönnyvezetőt pedig a nagy-szebeni kir. törvényszékhez helyezte át.

— A kolozsvári orsz. kórháznál a gondnoki segéd-állomásra Szölly Kálmán neveztetett ki.

— **Nemzeti színház.** Kedden, az ünnep első napján, a színházi nyugdíjalap javára „IV. László“, Dobsa szép tragoediája került színe elé nagy közönség előtt. Az előadás a leggyöngyöbbek közé tartozik; a rendezés oly pungafigyelmetlen volt, egyes szereplők, különösen a második-harmad rendűek annyit csetlét-botlást követtek el, hogy az ünnepi közönség, mely ugyanis annyira fogékony a comicum iránt, mindössze egy legtragikusabb mozzanatokban is, hangos kacajban adott kifejezést derűtségének. Egy kissé figyelmesebb rendezést kérünk, mert így aztán nem csoda, ha a drámai előadásoknál elpárolog a régi jó közönség. Az egyes szereplőkön is mind meglátszott, hogy egy próbára rántották elő e kiváló nemzeti darabunkat, mely pedig épen ennél fogva egy kissé figyelmes előkészületet igényelne. Szacsavai Imre a czimszerepben, Szentgyörgyi Myzében, Nagyne Eduában még a közepesnél is alább állottak játékukkal; egyedül Boér Emma (Ayda) játéka volt ezúttal is szép, gondos, szavallata érzelmeteljes. Tegnap a jelzett „Csikos“ helyett, Vidor hirtelen rosszullevése miatt, Abonyi gyönyörű „Betyár kendőjét“ vették elő, jó szereposztással, de ugy látszik próba nélkül. Legalkább ezt mutatta az előadás meglehetősen laza menete, az egyes szereplők kapkodása, kik közül még E. Kovács Gy. és Szentgyörgyi sem képeztek kivételt, azonban Baloghné (Buzi Zsófi) és Boér Emma (Örse), valamint Krasznainé (Kulcsárné) teljesen kielégítően játszottak,

Árlejtési hirdetés.

A kolozsvári m. k. tudomány-egyetem könyvtári helyiségek ablakainak tűzbiztos vastáblakkal ellátása, valamint az Erdélyi múzeum-kertben levő állattani intézeti fő-épületnek villámhárító készülékek leendő beállítására s teljes elkészítése, melyek költségei a nagymélt. m. k. vallás és közoktatási miniszter urnak t. évi október-hó 28-án 27,803 — 1877 sz. alatt kelt leiratával helyben hagyott építési költségtervezet szerint együtt o. értékű 988 frt 61 krban állapították meg, — tartandó nyilvános árlejtéssel a m. k. államkincstár nézve legelőnyösebbnek ígérkező vállalkozó útján fog eszközölni és biztosítani. — Az árlejtési tárgyalás hatánapjau **jövő 1878. évi január-hó 11-dike délelőtti 10 órája**, a 17-dik számú gondnoki irodai helyiségbe tüzetik ki.

Vállalkozni szándékozók azon figyelemztetéssel hivatnak meg, miszerint a megállapított építési összegnek 6%-zalékát készpénzben, vagy árfolyam szerinti hazai értékpapirban bántatpénz gyanánt magokkal hozzák, melynek hiányában a vállalkozó szólan nem lehet.

A vonatkozó ügyiratok és építési feltételek az egyetemi gondnoki hivatalban előlegesen is, bár mikor megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1877. december-hó 16-án.

LAPOSSY MÁRTON, m. k. e. gondnok.

Sz. 3871. — 1877.

(476)

(3—3)

árv.

Árvavezési hirdetmény.

Alólírt árvaizsék által ezennel közhírré tétetik, miszerint a Hatfaludi Ferencz kiskoru árva tulajdonát képező, Aranykúton lévő 83 hold szántóból, 11 1/2 hold kaszálóból, 1/2 hold legelőből, Szopor községében lévő 19 hold szántóból álló tagosított birtokuk, az ezekhez tartozó lakházzal és gazdasági épületekkel együtt, ugyiszintén 21 napi arányosított koresomajognak 3 egymásutánra következő évekre 1878-ik évi Szent-György naptól kezdődőleg, a legtöbbet ígérőnek alólírt árvaizséknel

1878-dik évi január-hó 24-én d. e. 10 órakor,

nyilvános árvezés útján haszonbérbe fognak adni.

Miről haszonbérben kívánók azon figyelemztetéssel értesíttetnek, miszerint az árverzéshez csak is úgy fognak bocsájtani, hogy ha fizetési képességet, valamint azt is, hogy biztosítékot adni képesek, községi előjárásági bizonyítvánnyal igazolják.

Az árvezési feltételek árvaizsékünknel, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Kolozsmegye árvaizsékének Kolozsvárt, 1877. október 9-kén tartott üléséből.

MÓZSA SAMU, elnök.

INCZE EMIL, aljegyző.

Nem hivatalos.

(466)

(6—7)

BÁNYAY L. KÁROLY

kereskedését Kolozsvárról Deesre átköltöztetni szándékozván, mindenféle

Diszárult és Gyermekekjátékait

a vételáron, sőt olcsóbban is elárulja, így a

újévi ajándék cikkek

RENKIVÜL

leszállított árban szolgáltatnak.

Haszonbér.

A báró Bruckenthal hitbizományhoz tartozó magyar-bényei birtok, mely áll: Magyar-Bényén 650 hold tagosított kútnál földből, ugyancsolt jórban levő, jó vidékű négy kövli malomból és arányos regale jövedelemből, Hosszúszon 15 hold szőlőtől, Elekesen 30 hold föld és regale jövedelemből, Szancsón 3 telek utáni regale haszonból — **1878. január 1-től kezdve 6 évre bérbe adandó.** — A bérszerződés részletei és a birtokiek tekintése Bedőházy János urnál Szászveszszósen és a birtokok is közvetítésével bármikor megtekinthetők. A kiadás árverés útján történik királyi közjegyző Polyovics Sándor urnál Nagy-Enyeden **1878. január 20-án reggel 10 órakor.** Kikiáltási ár 4500 o. é. forint évi bér, az adó, az épületek évenkénti biztosítása. Bántatpénz 700 o. é. frt teendő le. A szerződés részletei és birtokiek megelőző nap délutánján kir. közjegyző urnál megtekinthetők.

A zárgondnokság.

(482)

(1—3)

(460)

(6—6)

Új-évi ajándékul

ajánl **HUSZNIK JÁNOS** kolozsvári órás nagy választékú óra raktárát.

	frttól	frtig
1 darab ezüst henger óra kristály üveggel	10	14
1 darab ezüst horgony óra kristály üveggel	15	22
1 darab ezüst horgony óra duplaféddel	16	32
1 darab ezüst Remontoir óra kristály üveggel	18	30
1 darab ezüst " óra duplaféddel	28	45
1 darab arany nőóra	24	70
1 darab arany női remontoir óra	48	120
1 darab arany férfi remontoir óra	60	200

Továbbá: inga, ráma, borító, ébresztő, utazó és Schwarzwaldi óráit.

Javítások gyorsan eszközöltenek és minden általam javított, vagy tölem vett óráknak pontos járásáért két évig kezeskedem.

1878

IGÉRVÉNYEK

hitel-sorsjegyekre | bécsi-sorsjegyekre

4 1/2 frt. és bélyeg, 2 1/2 frt. és bélyeg,
mindkettő együtt csak 6 1/2 frt. és bélyeg.

15-nyeremény **400,000 forint** 15-nyeremény

Húzás már **1878 január 2-án**

Mindenemű bel- és külföldi eredeti sorsjegyet, legújabb veretű arany és ezüst pénzt ajánl karácsoni és újévi ajándékul

(463) (11—*)

„MERCUR“

vezetőségének váltóüzlete

csak Bécsben, Wollzeile 13 sz.

KEDVES MEGLEPETÉS!

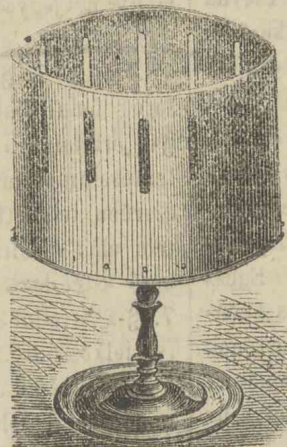
UJÉVRE

(478)

(3—*)

ÉLŐKERÉK

(ZOETROPE.)

Szerkezete nagyon egyszerű. A készülék könnyen forgatható hengeralakú részébe, mely végig röslükkel van ellátva, s egy fa talpra van alkalmazva, különféle komikus képeket tesznek be, melyek, miután a hengert forgatva hoztuk, meglepetéssel tárulnak szemünk elé.

Többek közt látjuk, a mint egy szemfényvesztő 10—15 golyót dobálva ritka ügyességgel játszik; a mint a mézet lopo medvét a méhek körülöngi, az érdekes utazást a holdban, a kifárasztó néger munkát, az emberevőt tánczó kutyájával, a steeple chaset stb. stb.

E kedves játékszer, mely egyszersmind természettani taneszköznek is tekinthető, nem csak a szülők, hanem a t. tanító és nevelő urak szíves figyelmébe is ajánljuk.

A képekkel ellátott készülék ára csomagolással együtt **2 frt.**

Továbbá a két elmés és kedvelt

uj bosszantó kép:

Hol a macska? Hol a medve?

darabja 15 kr.

Vidékre egy kép ára bérmentes küldéssel 20 kr., a két képé együtt 35 kr., mit legcélszerűbb postautalvánnyal küldeni.

Kaphatók

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt.

Nyilvános kijelentés!!

Kedvezőnlen körülmények arra kényszerítenek, hogy üzlettelepünkkel Bécsben felhagyjunk, s összes árukészletünket gyári áron jóval alól eladjuk.

Gyors elárulást eszközölend, csak

6 frt 15 krért

Áruljuk a következő gyakorlati és jó cikkeket, u. m.

- 1 precisions-órát megfelelő hosszú lánczal; a jó járásért egy évi kezességet vállalunk.
- 1 asztali lámpát biztonsági brennerrel, igen gyakorlati.
- 1 asztal-takarót, elegáns és díszes, ún. nom angora-gyapjából.
- 10 aezelmezettül képet, híres mesterművek másolatai, melyekkel 2 szobát feldíszíthetünk.
- 1 theafőző-készüléket, melylyel 2 perc alatt a legjobb theát megfőzhetünk.
- 1 terracotta szobrot, egyúttal tűzelszer, ún. nom kiállításban, minden szalonasztal díszé.
- 1 domino-játékot, megfelelő faszekrényben.
- 1 cukorszelenget paliszánderfából, legsebb szobrásmunkával kirakva, vexir-závarral.
- 1 cukorfogót, örökké fehérén maradó anyagból.
- 6 darab illatos egészségi szappant, dr. Duponttól.
- 6 kését, kemény nyállal, acéllal áll.
- 6 villát, kemény nyállal.
- 6 evőkanalat, cs. k. szab., örökké fehérén marad.
- 6 kávéskanalat, cs. k. szab., örökké fehérén marad.
- 1 levesmerőt, cs. k. szab., tömör.
- 1 tejmerőt, cs. k. szab., tömör.

50 darab.

Ind e felsorolt 50 darab ára összesen csak

6 frt 15 kr.

Minden darabért kezesség vállalatik.

Czim: Vereinigte Export-Compagnie,

Bécs, Burging, 3.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközöltenek.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda bettivel Kolozsvárt.

(443)

(6—6)

Eladó-fa

Szolnok-Dobokamegyében B.-Váralján dr. Inczének 28 — 30,000 köbméter még levágatlan **tölgy- és bükk-fája eladandó.** Értekezhetni levél útján a tulajdonossal.

(393)

(5—12)

!! Mell-betegeknek !!

30 év óta közkeveltségben részesült és orvosi jóváhagyás folytán leghatásosabbnak bizonyult

friss állapotban mindig kapható.
Raktár: Kolozsvárt Dietrich Sámuel urnál.
Egy üveg ára 88 kr.

(55)

(33—33)

Tűzifa eladás

és annak **gőzerővel való felapritása**
Kolozsvárt a vasuti indóház melletti raktár helyiségben (volt esontliszt-gyár.)

1 öl vagy 4 köbméter apróra vágott tűzifa	13 frt 60 kr.
1/2 " " 2 " " " " " " " "	7 frt — kr.
1 " " 4 " " " " " " " "	12 frt — kr.
1/2 " " 2 " " " " " " " "	6 frt 50 kr.

házhöz elszállítva.

Nagyobb megrendeléseknél egyszerre, mint p. o. egy egész viagon mennyiségű fa kurtára felvágatása 8 frt. Tíz 8.00 tul, öle csak 1 frt.

Minthogy a tűzfának mind eladása, mind pedig a felvágatásánál a legújabb időben sok viaszadás üzetik: a t. ez. hőzűség könnyelme tekintetéből egy fűrészzel és fészével ellátott legújabb szerkezetű gőzfavágót állítottam fel, melylyel alig 1/2 óra alatt 1 öl fát könnyűszerrel felapritathatik.

A valódi 4 köbméteres mértékről, az ölek tömört rakására, valamint a fa jóságáról, a t. közönség a fennírt raktári helyiségben magának meggyőződést szerezhet.

Rendelvények elfogadtatnak a nevezett raktáron kívül **Weisz József** ur középütele szögletén levő és **Vogel Károly** ur hirtütele szögletén levő hereskedéseikben.

Tisztelettel:

szentjánosi FERENCZ.

SAJTOK:

Groyer.
Emmenthaler.
Parmesan.
Strachino.
Gorgonzola.
Eidamer.
Romatour.
Liptói.
Quargel.
Neufchatel.
Fromage de Brie.
Harzer.
Tanzénberger.
Schwarzenberger.
stb. stb.

HUSNEMÜEK:

Mortadella.
Nyelvasajt.
Főtt sonka.
Nyelv.
Szarvagombás májos.
Lengyel kolbász.
Páczolt sonka.
Caviar.
Strassburgi kolbász.
stb. stb.

HALAK:

Sardinia.
Sardella.
Oroszhal.
Rinnhal.
Angolna.
Hízalt haring.
Pisztráng olajba.
Caviar.
Rákfark.
stb. stb.

Legnagyobb

választék
kávékból.

Kitűnő

Hengerlisztek
naponta
friss
ÉLESZTŐ.

„Suchard“

CHOCOLAD
és
Pralinék

Csiki testvérek

fűszer-, liszt-, ásványviz-, csemege- és bor üzlete

Kolozsvárt.

Legnagyobb

THEA-, RUM
LIQUER
raktár.

Bel- és külföldi

ASZTALI
és
csemegeborok
Pezsgők.

Kőbányai

kiviteli-sör
egyedüli
RAKTÁRA.

Francia (glasirt)-,
Sultan-, candirozott-,
és
sugat-déligyümölcsök

Bel- és külföldi
Fondan — és
Bonbonok.

KARACSONFARA
Diszek-, színes
Gyertyák-,
Gyertyatartók.

(465)

(8—8)